SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:389

av Björn Söder (SD)

Hemvärnets militärhistoriska arv

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Statens museer för maritim-, transport- och försvarshistoria bör få uppdraget att förvalta hemvärnets militärhistoriska arv och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Hemvärnet har sedan bildandet 1940 varit en viktig del av Sveriges militära försvar och dessutom både basen och den främsta symbolen för frivilligförsvaret som helhet och dess betydelse för det militära försvarets folkförankring.

Hemvärnet utgör i dag med sina närmare 23 000 soldater nästan hälften av Försvarsmaktens numerär och verkar sedan 2020 under försvarsgrensliknande förutsättningar.

Det är av historisk betydelse och har ett stort allmänintresse att hemvärnets historia bevaras för framtida generationer på ett relevant sätt jämförbart med hur de andra försvarsgrenarnas historia bevaras. Hemvärnets historia bevarades och vårdades under många år av Hemvärnsmuseet.

Hemvärnsmuseet var ett militärhistoriskt museum. Museet fanns i lokaler på Hemvärnets stridsskolas område och var en del av Sveriges militärhistoriska arv (SMHA). Museet visade i huvudsak hemvärnet under nittonhundratalet, lite före och efter men också driftvärnet och de frivilliga försvarsorganisationerna.

Hemvärnsmuseet ägdes av Rikshemvärnsrådet, men Rikshemvärnsrådet beslutade 2020 att avveckla museet. I samband med att museet avvecklades så avregistrerade även Statens försvarshistoriska museer (SFHM) detta från nätverket Sveriges militärhistoriska arv.

I november 2024 gav regeringen Statens försvarshistoriska museer (SFHM) och Statens maritima och transporthistoriska museer (SMTM) ett gemensamt uppdrag att lämna förslag på hur SFHM:s uppgifter kan överföras till och inordnas i SMTM. Regeringen beslutade i juli 2025 att ge SMTM i uppdrag att inordna SFHM i sin verksamhet. Från och med den 1 januari 2026 benämns den nya sammanslagna

myndigheten Statens museer för maritim-, transport- och försvarshistoria (SMMTF). I myndigheten ingår Armémuseum, Flygvapenmuseum, Järnvägsmuseet, Marinmuseum, Sjöhistoriska museet, Vasamuseet och Vrak. Enligt regleringsbrevet för 2026 ska SMMTF använda minst 35 miljoner kronor för bidragsgivning enligt förordningen (2013:1007) om statsbidrag till försvarshistoriska museiverksamheter samt till kostnader vid SMMTF som är förenade med upprätthållande av dessa verksamheter. Enligt bilagan till förordningen kan bidrag bl.a. sökas för museiverksamhet med anledning av hemvärnets verksamhet.

För att säkerställa bevarandet av hemvärnets unika kulturarv är det viktigt att förvaltandet sköts av SMMTF och lämpligtvis under avdelningen Armémuseum med tanke på den långa historiska anknytning som finns mellan armén och hemvärnet.

Björn Söder (SD)